אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תשיד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ט שבט תרע"ה - סנט גאלן
נמען: הרב יעקב משה חרל"פ

מה' יצא להרחיקו מהארץ. כשישוב, יבחין בין אור הארץ לבין 'חושך ארץ העמים'. במלחמה גנוזים 'החסדים הגנוזים' בתוך הגלים הזועפים. 'עת הזמיר' - זמיר עריצים. העולם מתמרק, וסדרי חיים חדשים ייבנו 'על משואות הישן', ו'אור ישראל' יפרוץ. הרב קוק דואג לת"ח בירושלים, וקורא להם לחזק זה את זה באהבה ובשלום.

עיקרי הדברים

- מאפילה לאור.
- המלחמה מטהרת את העולם.
- סדרי חיים חדשים.
- דאגה לת"ח בירושלים.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

בעזהי"ת[1], ס"ט-גאללין, י"ט שבט העת"ר[2]

שלו'[3] וברכה ד', מקודש ומציון, יופיע ויגלה לכבוד ידי"נ[4] מחמד לבבי ורוחי הרב המאוה"ג[5] אוצר תורה, הודה והדרה, פאר כל חמדה, ביראת ד' ברה, מוהרי"מ[6] חרל"פ[7] [הרב יעקב משה חרל"פ, מתלמידיו הקרובים של הרב קוק בירושלים] שליט"א[8], וכא"ל[9], וכל המסתופפים בצל צח תורתו ויראתו וחכמת קודש אשר בלבבו הטהור, שלום רב, וברכת ד' עדי עד.

אורו אור יקרות הופיע לעיני, ולבבי נמלא נחת לראות כי"ק[10]. והנה מאת ד' מימין-עליון היתה זאת, להרחיקני מאדמת הקודש חמדת רוחי, [הרב קוק נתקע באירופה עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, ושהה אז בסנקט גאלן שבשוויץ] עד אשר יגלה ויראה לנו ישעו באור חסדו ורב טובו, והנני בזה אסיר תקוה צמא ישע, בנפש כמהה בארץ ציה ועיף. אמנם מה גדלו עלילות מפלאות תמים דעים, אשר נצפה בצפייתנו כי ישיבנו ברב רחמיו אל ארץ חמדה ונזכה אז להבחין בין אור צל צח מלא נועם זיו עליון אשר בנחלת ד', לחושך של ארץ העמים, אשר רק

---

1 בעזהי"ת - בעזרת השם יתברך
2 העת"ר - השנה תרע"ה (1914/1915) - בצירוף אותיות
3 שלו' - שלום
4 ידי"נ - ידיד נפשי
5 המאוה"ג - המאור הגדול
6 מוהרי"מ - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, מ (למשל: יעקב + משה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
7 חרל"פ - הרב יעקב משה חרל"פ (תלמידו של הרב קוק)
8 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9 וכא"ל - וכל אשר לו
10 כי"ק - כתב ידו הקדושה

לעתים רחוקות יאיר שביב אור, לגרש מעט את העלטה המכסה ארץ. וזהו חזיון תדירי גם בשנים כסדרן, ומה נדבר עוד בעת הנוראה הזאת, אשר ברב אומץ הננו נושאים עין לחזון-עולמים, לחדור מתוך מאפלים ברוח כהה לאור החסדים הגנוזים, המסתתרים בתוך ראשי הגלים הזועפים אשר בים הסוער של המון גויים רבים, "כהמות ימים יהמיון". [ישעיהו יז, יב] ומה מתוק חזיון אור נעים זה, הוד אורות מאופל, בהיותו נשקף במכון הקודש מהררי ציון, אמנם גם בארץ נדחה לא יעזוב ד' חסדו ואמתו, ומשמות גדולות אשר תרעש הארץ - חזון עתיד לאור עולם לא נעלם כליל. עת הזמיר עושה היא את, דרכה בזמיר עריצים, ["עת הזמיר הגיע" (שיר השירים ב, יב), ודרשו: הגיע זמנם של עריצים להיכרת] ועוף השמים וחיתו ארץ אשר עוטים אל השלל של בשר חסידים [על פי תהלים עט, ב, ויחזקאל לט, יז-יט] ונבלת עבדי ד' הנופלים במערכת המלחמות, באכלם בשר לשובע ובשתותם דם לשכרון, ישכרו ויתערו, וזרע רמה תשבר. ["וזרוע רמה תשבר" (איוב לח, טו)]

העולם מתמרק ודאי מזוהמתו, וטהרתו תגלה בעלילות רבות גלויות בסדרי החיים והחברה החדשים אשר יכוננו על משואות הישן הנופל. ויותר הרבה מזה זרמי טהרה גנוזים וחבויים מתעוררים לבא, נשמות טהורות מרוקות, מוכנות לכל טוב, יכריעו את המשקל של זכות בעולם, ואור ישראל ימצא לו ידים רחבים מאד לפרוץ ימין ושמאל, וזרעו גוים יירש ועמים רבים יזה. [על פי ישעיהו נד, ג; נב, טו] כל אלה הם דברים ברורים אשר אמנם מונע גדול הוא אויר ארץ טמאה, שהנני בעניי שרוי בו, לינקא מתוכיות הקודש אשר באור חסד הגנוז בסוד ד' ליראיו, [תהלים כה, יד] אבל כעור באפלה אמשש, [על פי דברים כח, כט] ומרחוק יראה ברק זוהר, ותשועת ד' תשגבנו לצפות לעזרתו מקודש. ואני תפלה יהיו דברי אלה לרצון, ויתעלו בבואם אל הקודש.

ויחזיק נא כתר"ה[11] ידי"ע[12] במעוז קדשו להיות חזק ואמיץ ברוח ד', בגבורה פנימית ונועם עליון, מחשוף הלבן [בראשית ל, לז] מאתרא עמיקא בעת הזאת, בבטחון גדול ואמונת אומן בהירה ואדירה, כי ימין ד' רוממה ועושה חיל, [תהלים קיח, טז] וזרע יעבדנו יספר לד' לדור. [תהלים כב, לא]

אמנם רוחי הומה בקרבי על מצב אחינו האהובים ידידי ד' שוכני הר צבי קודש, אשרי חלקם, וביחוד יחידי סגולה ת"ח[13] המסולאים, אשר כמה גדול צער חייהם בכל הימים ומה גם בזמן קשה ועת נסיון כזאת, ורוחי בקרבי ישתוחח כי מעטה מאד הפעולה אשר יכולתי לסבב ממרחק לטובתם. הנה זאת תקותי כי יחידי הסגולה איש את רעהו יחזקו, ויכירו את הערך הגדול אשר למרבה השלום לאהבת רעים חביבים עם יודעי ד' היושבים בקדושת ארץ צבי קודש, - דוקא בעת כזאת, וחדות עולמים פנימית, בנועם ד' וששון אור תורת אמת, בזמנים מיוחדים ומסוגלים נוסף על שקידת דלתי גופי תורה ברב כשרון, ודרכי שלום ואהבת אמת בהקפה כללית לכל יצורי ד' הנתונים בעמק צרה, שראויין כולם לרחמים וחמלה, וביחוד לעם ד' גוי קדוש, אשר אור קדשו וצדקת רוחו מתגלה היא ביתר שאת בעת צר ומצוק זאת, רוח נדבתו ועומק אמונתו באור ד' אמת אשר במעמקי נשמתו, אור האהבה, והדר השלום, בעוצם שכרון של העמים שכורי השמרים של כוס התרעלה שהם שותים לרויה, ידריכו אותנו עז, ורוח ד' תפעם בקרבנו לחזקנו ולאמצנו בתקוה טובה לרומם קרן ישועה, יואל ד' ונזכה ברב חסדו להתראות באהבים על אדמת הקודש ולהתעלות במתק צוף אמרי נעם בתורה ויראת ד' טהורה, בקול רנה וישועה, בהודות והלל לד', כי מחץ וידיו תרפאנה, [איוב ה, יח] במהרה במהרה בקרוב לאוי"ט[14] בעהי"ת[15].

---

11 כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו

12 ידי"ע - ידידו עוז

13 ת"ח - תלמידי חכמים

14 לאוי"ט - לאורך ימים טובים

15 בעהי"ת - בעזרת השם יתברך

ואני בצפיתי אצפה לאור ד' כי ירחמני בגלותי וישיבני בקרוב אל הר הקודש, ויתרון האור מתוך החושך, רק במקום האור אפשר לקוות שיגלה ויראה. ואם כי ישנה נקודה דקה זעירא, נהירו דקיק, שאינו נקלט ונתפס בעצמיות פנימיות הנפש, שבזה מתגדרת קליפת חו"ל[16], ודומה שאין לו אלוה [כתובות קי: "כל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה"] משום דקרי לי' אלהא דאלהיא [מנחות קי: אומות העולם קוראים לה' "אלהא דאלהיא", אלוה האלוהות] ממזרח שמש עד מבואו [מלאכי א, יא] גם במקום שאינם מכירים לא את ישראל ולא את אביהם שבשמים, וההתרחבות הזאת המקיפה שאינה נתפסת בכלים הפנימיים של החיים, שהיא חלק העמים, גדולתו של עשו שנצלה ממנו לאה בתפלתה, [בבא בתרא קכג: לאה התפללה שלא תיפול בגורלו של עשו] היא היא המשגיאה לגויים ומטרידתן מן העולם בהחלקת דברים, ממנו נקח לעבוד את ד' למעלה למעלה מעל לגבול ישראל, אשר רק אחרי התבססות אור ד' על עמו ישוב אור זה להיות לאור חיים, ולא אבוא בעיר ירושלים שלמעלה כי"א[17] כשאכנס תחלה לירושלים שלמטה, [תענית ה] ומרוחב היקף דנא, אשר המעמיקים הנפשיים בסטרא דשמאלא, בעלי הדעת הפועל, יכלו להשתקע על ידו בתהומות ויאורין עד כדי עדי אובד, יובא בית ד' לעודד ענוים בישועה. ואותה הפנימיות העמוקה, מקוה היראה והענוה אשר בגיא חזיון בארץ חמדה, אשר ענוים יירשוה סלה, [על פי תהלים לז, יא] רק היא תראה את כבודה בביתה וארצה, לקרב את הריחוק הגדול של הנפש האנושיית המוגבלה אל אור ד' עליון המתגלה בהיקף כללי לכל עמים והמון בריות בכל דורות ועולמים אין ספורות, ונהר דינור [דניאל ז, י] אשר על אש רשעים יחול, להכרית מבית ד' כל פועלי און אשר קומטו בלא עת, ישלג בצלמון, למדקדקים אותיות קבלת מלכות שמים, [ברכות טו: הקורא קריאת שמע ומדקדק באותיותיה מצננים לו גיהנום, שנאמר "תשלג בצלמון" (תהלים סח, טו)] מעין דוגמא שלעתיד לבא שיתהפך הגיהנום למקום עדן ערבתה כגן ד' [ישעיהו נא, ג] ומחולם של צדיקים, [תענית לא] שאין קץ לשפעת קודש ועומק עדנים זה עדי עד.

ואותו האור המבהיק בארץ האורה לא יתן מקום לאור כהה מרוחק זה, ודוקא מתוך חשכה יאיר נתיבו. אבל כל אלה דברים מטושטשים בארעא דחשכא, אשר רק צללי אורות מהם נשקפים, להחיות רוח שפלים ביחול לד' אב הרחמים, שאחרי עבור סערה ורוח נחת יעבור על פני ארץ, והמושרשים בעמקי מאוייהם וכל חושם בקרבם פנימה לצפיית ישועת ד' בארץ חמדתו, ישובו ובאו ציון, ואז יראו כל ישרי לב ינהרו, ולד' הטוב וסלח אשר לא בזה ענות עני [תהלים כב, כה] ניחל, כי יראה בעני עמו ועולמו, וימהר לפתח שערי ישועה ורצון וישמח לב מבקשי ד', ומציון תנתן מהרה ישועה לישראל תפארתו, ברב עז והדרת קודש.

אבקש מאד מכבוד ידי"נ כתר"ה לשמחני עוד בדברי קדשו המאירים מאור הקודש, ויבשרני משלומו וטובו, ושלו'[18] הידידים החביבים המתחזקים בעז ד' בהר צבי קודש, והי'[19] זה שלו', כנה"ר[20] ונפש ידי"ע מצפה לתשועה ואורה,

הק' אברהם יצחק ה"ק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

16 חו"ל - חוץ לארץ
17 כי"א - כי אם
18 ושלו' - ושלום
19 והי' - והיה
20 כנה"ר - כנפשו הרמה